pagini bucovinene

ANUL VIII, nr. 8 (92)

AUGUST 1989

EDITATE ÎN COLABORARE CU COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA

23 AUGUST HOTAR DE ERĂ NOUĂ

Privită în contextul larg al istoriei noastre multimilenare, revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944, inițiată, organizată și condusă de Partidul Comunist Român, ne apare ca un emblematic arc de boltă al devenirii noastre, înmănunchind într-o sinteză istorică de profunde semnificații mesajul de dreptate socială și națională al tuturor generațiilor care au contribuit la edificarea României moderne. Astfel, se dezvăluie în întreaga sa complexitate măreția actului istoric de voință și demnitate națională, uriașa ridicare la luptă a întregului popor român, în August 1944, prin care s-au pus temelii trainice României socialiste de azi — țară prosperă, liberă, independentă și suverană între națiunile lumii.

Evenimentele din August 1944 au confirmat realismul strategiei și tacticii Partidului Comunist Român, modul creator în care a aplicat în condițiile specifice țării noastre teoria revoluționară a socialismului științific despre rolul clasei muncitoare și necesitatea unității ei de acțiune, despre alianțele cu alte clase și grupuri sociale, despre corelația dintre factorii obiectivi și subiectivi, interni și externi, ai revoluției. Prin acțiunea sa revoluționară, la baza căreia au stat o concepție și un program clare — claritate obținută în împrejurările unor profunde și multiple confruntări politice și ideologice — partidul nostru și-a adus o contribuție specifică, originală, creatoare la teoria revoluționară mondială, la strategia și tactica revoluțiilor de eliberare socială și națională.

În împrejurările deosebit de grave pentru existența și viitorul poporului român, adus în pragul unei catastrofe naționale, Partidul Comunist Român și-a intensificat eforturile pentru demascarea dictaturii militaro-fasciste antonesciene și a alianței cu Germania hitleristă, fiind primul partid politic care a pus de la început, din 1941, în fața națiunii un program perfect articulat de rezistență antifascistă, care cuprindea asemenea ideiforță precum: răsturnarea regimului de dictatură militaro-fascistă, formarea unui guvern al independenței naționale, compus din reprezentanții tuturor forțelor patriotice, ieșirea României din războiul antisovietic și alăturarea ei coaliției Națiunilor Unite, (Partidul Comunist Român fiind, de asemenea, primul partid politic din România care a preconizat alianța cu Națiunile Unite), alungarea trupelor germane din țară și eliberarea părții de nord-vest a țării de sub ocupația horthystă, respectarea libertăților cetățenești și democratice.

Urmărind, în primul rînd, realizarea obiectivelor naționale majore — eliberarea țării de sub dominația Germaniei naziste și răsturnarea guvernului de dictatură militaro-fascistă —, partidul comuniștilor s-a declarat de la început gata să colaboreze cu toate partidele, grupările, personalitățile politice, cu toți patrioții români pentru înfăptuirea oricărui deziderat din program, preconizînd ca singur criteriu al colaborării atitudinea față de ocupanții naziști, față de sprijinitorii lor din țară și față de războiul hitlerist.

Roadele eforturilor depuse de Partidul Comunist Român în direcția coalizării tuturor forțelor democratice naționale n-au întîrziat să se arate, s-a sudat verigă cu verigă, moment cu moment. În toamna anului 1943 s-a constituit Frontul Patriotic Antihitlerist. O încununare a acestor acțiuni de polarizare a forțelor patriotice a constituit-o făurirea, în aprilie 1944, ca urmare a acordului dintre Partidul Comunist Român și Partidul Social-Democrat, a Frontului Unic Muncitoresc, care a întărit unitatea de acțiune a clasei muncitoare, în strînsă alianță cu țărănimea muncitoare, cu intelectualitatea, pentru salvgardarea independenței României.

Consolidîndu-și rolul de principal factor de unire a partidelor și formațiunilor patriotice ostile dictaturii antonesciene și hitlerismului, Partidul Comunist Român și-a continuat cu dîrzenie activitatea în direcția deplinei unități a forțelor antifasciste. La 20 iulie 1944 a luat ființă Blocul Național Democrat, în cadrul căruia, alături de partidul comunist, au intrat partidele social-democrat, național-țărănesc și național-liberal, la baza acestei coaliții fiind pusă platforma propusă de partidul comunist. Astfel, niciodată în istoria românilor, nu se mai realizase o atît de puternică uniune națională ca în perioada premergătoare marelui act patriotic de la 23 August 1944, al cărui stegar era Partidul Comunist Român.

Partidul Comunist Român, cadrele sale de bază, în rîndul cărora s-a afirmat puternic personalitatea eroică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au organizat și condus cu strălucire poporul român la victoria revoluției din August 1944 — piatră de hotr în istoria patriei — ce a deschis poporului nostru calea libertății naționale, a înfăptuirii înaltelor sale idealuri de libertate și dreptate socială, a trecerii la construirea orînduirii socialiste.

În cele patru decenii de construcție socialistă, România s-a transformat dintr-o țară slab dezvoltată, predominant agrară, într-o țară industrial-agrară, cu un înalt nivel de civilizație. În acest an, producția industrială va fi de circa 135 de ori mai mare decît în 1945, o creștere de 120 de ori fiind realizată după Congresul al IX-lea. Producția agricolă a crescut de circa 10 ori față de 1945, din care de peste 6 ori după 1965. Ve-

(continuare în pag. IV)

Dr. Petru RUSSINDILAR

Ion Carp FLUERICI „Patria în pace"

ORĂ SOLEMNĂ

Floare la reverul istoriei — August
floare de sînge
peste patria de atunci
încă se adunau nourii
în memoria noastră,
peste patria de azi
sălășluiește pacea
și coloana solară
stă pe creștetul munților ei
gura de aur a copilului
spune cartea zilei de mîine
ne descoperim Lumii
credința de a ne afla
în lăuntrul numelui
nostru.

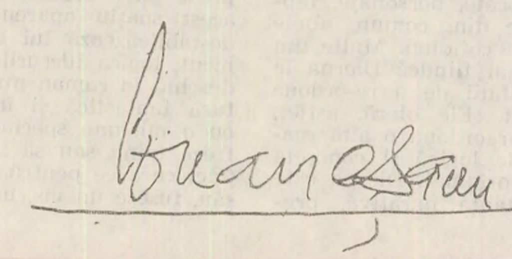
Vasile PUHA

autograf : ION ARIEȘANU

Tezaur

Orice nume poate fi înnobilat. Și Eminescu, și Creangă, și Caragiale, și Rebreanu, și Arghezi, înnobilîndu-și-le prin arta lor, au înnobilat și locul nașterii, făcînd din Ipotești, Humulești, Haimanale, Năsăud, Cărbunești, puncte de referință. Pentru a-și păstra demnitatea numelui și a locului, sfințit de o naștere, artistul merită să jertfească totul. Și marii creatori ai spiritualității române au adus o asemenea jertfă. Ei au însemnat fiecare, în curgerea timpului istoric, borne de hotar, axe ale lumii lor, prin care locurile și împrejurările, unde ei s-au născut, au creat sau s-au stins, au primit o sacră strălucire. Exemplul artei și vieții lor trimite la ideea că nu există creator și operă în afara unui loc anume, că nu se poate înălța un edificiu creator fără a fi pornit dintr-o magmă vie, pămînteană. Căci unica rațiune a existenței lor umane și artistice a fost doar arderea întru demnitatea și strălucirea artei române și unicul lor rost, pasager pe pămînt, a constat în a semăna, în pantheonul valorilor universale, propria valoare, de artă și spirit, specifice lor și națiunii lor. Căci, așa cum nota Timotei Cipariu, peste cruzimea timpurilor, peste politica infernală a tiraniilor trecute, poporul nostru a știut păstra un tezaur născut din ființa noastră, dulce ca sărutarea mamei, mai scump ca viața, care, de l-am pierde, atunci mai bine ne-ar înghiți pămîntul de vii, tezaur fără de care n-am mai fi demni de-a ne numi fiii părinților noștri și ai acestui pămînt, tezaur numit: expresie și spiritualitate românească.

Ei bine, înfipt într-un pămînt al său, care poate fi și un oraș în care i s-a scurs tinerețea, sau maturitatea i s-a cristalizat la tîmplele îngîndurate, scriitorul, aristul contemporan, păstrător rădăcinilor unei tradiții și continuatorul lor, nu poate, fiind fiul unui oraș, al unei țări, care sînt de fapt „axis mundi" pentru el, nu poate, zic, să nu înțeleagă scopul unic, în slujba căruia s-a băgat salahor pe viață: arta românească și creșterea frumuseții ei într-un inestimabil tezaur, adunat cu osîrdie, din vechime, cu fiecare creator în parte, pînă la comoara de limbă, artă, cultură și spirit de care, mîndri, ne folosim noi azi. Înțelegînd acest rost unic, scriitorul, artistul înțelege și rostul social al muncii sale, își înțelege și contemporanii și patria în leagănul căreia s-a născut și căreia îi dedică lucrarea sa.

REPORTER

Drumuri în Țara de Sus

Două au fost evenimentele zilei în care mi-am început documentarea despre drumurile Țării de Sus; primul, de ordin productiv — sosirea autobasculei cu benă încălzită pentru transportul mixturii asfaltice, și al doilea, puțin amuzant dar nelipsit de semnificație — meciul de fotbal din campionatul sui-generis al unității de profil (Direcția Județeană de Drumuri și Poduri). Pentru că a scrie despre drumuri înseamnă a accepta, a înțelege specificul activității celor aproape șapte sute de muncitori și specialiști implicați în menținerea și asigurarea viabilității acestora, înseamnă a realiza amănuntul că într-o zonă de mare trafic economic și turistic, cum este cea din nordul Moldovei, zonă de echilibrată diversitate geografică și configurație structurală, arterele rutiere devin vital necesare. Un fel de a patra dimensiune a existenței. Cum s-ar realiza altfel pulsul cotidian al muncii, fluxul iminent dintre o așezare și alta, dintre o comunitate și celelalte? Desigur, de starea drumurilor depinde funcționarea acestui vast mecanism și, nu în ultimă instanță, plăcerea însăși a călătoriei. Să precizăm ,înainte de toate, că direcția de resort din Suceava patronează o rețea de drumuri ce însumează peste 1 800 de kilometri; unele asfaltate, altele împietruite, pavate sau acoperite cu beton, ponderea deținînd-o cele prevăzute cu îmbrăcăminți asfaltice ușoare. Și aceste căi de comunicație, pornind din valea Siretului și urcînd munții pînă la Pasul Prislopului, cu păienjenișul lor de ramificații, impun o permanentă supraveghere activă. Activă pentru că aceasta nu înseamnă constatare, ci acțiune. Acolo unde șoseaua se deteriorează într-un grad mai mic sau mai accentuat, se cer remedieri prompte ori fără multă întîrziere. Și ele se fac de formațiunile specializate (asfaltatori, betoniști, fierari, mecanici, contonieri, șoferi etc.) din cele șase secții care practic acoperă întregul perimetru al teritoriului: Fălticeni, Rădăuți, Pojorîta, Gura Humorului, Suceava.

„Pentru lucrările pe care le efectuăm dispunem de stații de asfalt, stații de betoane și de sortare, balastiere precum și de utilajele specifice activității noastre, inclusiv cele folosite pe timp de iarnă". Răspunsul aparține directorului Radu Pricop, cunoștință veche a reporterului, aflat de puțină vreme la conducerea întreprinderii, dar care a adus cu sine un suflu nou, tineresc, îndrăzneț. (Chiar și competiția de care aminteam i se datorează, scopul vizat nefiind nicidecum performanța sportivă, ci reconfortarea, sudarea colectivului, creșterea tonusului moral, afectiv al componenților acestuia. Împreună pornim într-un scurt raid pe unul dintre traseele cunoscute: Suceava — Dolhasca — Fălticeni. Acum explicațiile furnizate la sediu încep să se clarifice: ce este și cum se realizează o plombare, cum se face o consolidare într-un strat sau în două, ori cum se execută tratamentele de întreținere. Șoseaua se prezintă mulțumitor, se observă intervențiile întreprinse de-a lungul lunilor care au trecut și cele aflate în curs de execuție. Altfel zis, au dispărut breșele și porțiunile degradate, mașina rulează lin și fără pericol. Oprim la Liteni, la stația de mixtură, unde în ciuda instalațiilor uzate producția nu are de suferit, apoi la Dolhasca la moderna stație de betoane. „Un important volum de muncă îl ocupă tratamentele îmi spune inginerul Pricop. Asta pentru că parte din carosabil și-a depășit durata de serviciu și spre a-l menține în stare practicabilă unitatea noastră și-a extins de la an la an tratamentele bituminoase. În 1989 de plidă avem de efectuat asemenea lucrări pe circa 80 de kilometri. În acest scop folosim emulsia bituminoasă produsă într-o stație proprie, la Praxia". „Cu tratamentele e clar. Ce înseamnă însă o consolidare?". „Dacă am practica o secțiune într-un drum amenajat, acesta ar prezenta un strat de uzură sau de rezistență, un strat de legătură și un al treilea strat de bază. În funcție de gradul de deteriorare se fac și consolidările cerute. Trebuie să vă spun însă că în prezent capătă tot mai mult teren abordarea îmbrăcăminților rutiere rigide, mai ales pe acele sectoare de drum care nu mai rezistă solicitărilor crescînde ale traficului". Furat de curiozitate receptez noi și noi detalii care definesc de altfel, acest univers necunoscut, un domeniu considerat în aparență banal, neinteresant. Din obișnuință, din acea senzație firească a faptului comun. Pornești pe o șosea peste care toc-

(continuare în pag. IV)

Ion BELDEANU

A PRIVI

Statuie pentru o idee

Meditativi și solemni. Parcă avînd ceva din lumea interioară a omului. Totdeauna privind spre înălțimile din preajmă, pentru a le culege văzduhul de pe umeri. Mai ales de pe dealul de unde marele Ștefan a trimis săgeata pentru alegerea locului de nemurire. Așa îmi par — sau poate așa sînt — arborii care însoțesc drumul ce duce pînă la rădăcinile de piatră ale bătrînului zid. Pînă acolo unde Putna nu mai poate fi, nu se mai poate numi așezare, ci stare de spirit. Pînă acolo unde fruntea coboară în aura tăcerii, să deprindă înțelepciunea veche a strămoșilor și agerimea Voievodului făurar de eternitate

La capătul drumului, pasul vrea să citească, să asculte pămîntul. Să se roage pietrei, adîncului ei. Cînd urcă treptele de lemn ce suie în „Turnul porții", ecouri sfinte de gravă pădure și foșnet de veacuri trecute învăluie totul. Și om, și emoție și credința că aparținem timpurilor de dincolo și de dincoace de noi. Clipei în care Luceafărul a încremenit deasupra marmurei ce a refuzat anul stingerii viteazului Domnitor și celei în care ne vor chema urmașii — cu lucrarea noastră — spre fapta lor. Apoi, privirile trec peste filele cărții în care, cînd scriu, cărturari și oameni de har ce poposesc la Putna vor să rămînă aici măcar atîta din ei cît pot cuprinde și mărturisi cuvintele.

Era în 2 iulie 1989. Deasupra cîtorva semănături — venind parcă din vibrarea „Imnelor Putnei —, literele prindeau a viețui într-o mărturisire căreia i se poate ridica statuie: „Ne plecăm cu inimile și sufletele aici pentru totdeauna...".

Două iulie din anul în care continuăm să trăim.

Două iulie, ziua în care, cu 485 de ani în urmă, Ștefan Voievod, mergînd spre Putna, avea să-i facă a înțelege pe însoțitorii săi de atunci — o, și cîți erau! — și pe toți cei din veacurile următoare că pe acest pămînt strămoșesc nu se poate muri.

Cred că și la aceasta gîndesc, în zilele și nopțile cu oameni veniți de pretutindeni, arborii ce cresc lîngă rădăcinile de piatră ale bătrînului zid. Acolo unde Putna nu mai este așezare, ci stare de spirit.

Ion PARANICI

CRONICA LITERARĂ

TUDOR DUMITRU SAVU

FORTUL

(Editura MILITARĂ, 1989)

Situată la liziera dintre un roman-anchetă, cu o acțiune sedimentată din episoade decupate ad-hoc, și un roman factură fabulos-fantastică, cartea lui Tudor Dumitru Savu, *Fortul*, convoacă deopotrivă un regizor al cărui vizionarism scapă voit unui control de adîncime, și un spectator activ. care încearcă să re-unifice straturile narațiunii în puncte nodale, de trecere de la real la insolit. Romanul lui Tudor Dumitru Savu are un scenariu bine structurat care distribuie rolurile între secvențele firului evenimențial, contactînd o realitate palpabilă, verificabilă în datele logicii formale, și reflexele acestei realități, detectabile în planul scrisului, al înregistrării evenimentelor, din perspectiva convergenței soluțiilor realului și imaginarului. Altfel spus, romanul *Fortul* își asigură fluiditatea discursului din conlucrarea fericită a ipotezei cu demonstrația, prima cu funcție de anticipare a cadrului logic, a doua, cu funcție de reluare a ipotezei, în formula unei argumentații plauzibile oferite de demersurile primei. Transarea ostentativă a acestor două deschideri ale romanului nu fracturează dispunerea episodică liniară, deloc subjugată nici unui traiect impus, din contră, sudează unitatea întregului și circumscrie trama epică unui discurs care se așterne surprinzător, fără doza de rigoare și schematism.

Tînărul sublocotenent Dierma, proaspăt absolvent al Colegiului Militar, specialist în tactica și strategia apărării, are pe lîngă calitățile militare, și vocația însemnărilor zilnice într-un soi de jurnal intim, care înregistrează datele realității trăite sau invocate, personaje, fapte, unele ieșite din comun, altele de divertisment cotidian. Multe din ele există numai fiindcă Dierna le dă girul autorității de a re-ordona realul cunoscut. Ele oferă, astfel, șansa de a supraordona o altă realitate, la fel de logică și concretă ca și modelul original. Dierna este în roman instanța narativă, prezentă prin inserția paginilor din Raportul către Statul Major al Ținutului (raport care alimentează și stratul derulării evenimentului, un fel de însemnări venite dinlăuntrul faptului), dar este și instanța participativă, reflectarea, care nu face altceva decît să-și confirme niște suspiciuni ale lui, ca erou în schema, altfel economicoasă, a cărții. Repartizat după încheierea cursurilor, la Fortul Cardon, deși maiorul Adam Tauss l-ar fi reținut ca asistent la Catedra Colegiului, sublocotenent Dierna continuă de fapt să scrie cartea începută, încă din perioada școlarității. Un drum anevoios, încărcat de surprize (potrivite cu plăcerea speculației imagistice, posibile vămi ale intrării în planul fantastic), apoi contactul cu spațiul bizar al Fortului (o construcție tactică militară care îmbrățișează marea și uscatul într-o izolare absolută) îi încurajează perspectivele eroului, de altfel anticipate de maiorul Tauss, cel care și recomandase ca Dierna să ocupe acest post. Numai că intrarea în acest spațiu aparent securizant îi destabileazează lui Dierna, pe moment, logica lucrurilor. Firele epice deschid în roman nucelee de literatură fantastică și încarcă pe erou cu o misiune specială, să le descifreze taina sau să le dea un sens. Căci ceea ce pentru maior, maestul său, fusese un vis, un proiect reclamat de teoriile sale strategice, — Fortul Cardon —, discipolul său trebuie să contureze, să concretizeze, măcar în realitatea credulă a cărții, existența Fortului. Astfel că spațiul capătă contur, se dimensionează la confluența realului dat cu pararealul sugerat. Jurnalul său are acest rol de a-i ușura contactul cu noua realitate care se naște din parabola primei și, inerent, a-i păstra libertatea de imaginație. Personajele, evenimentele, întîmplările ciudate care au loc la Fort, răspund de fapt aplecării eroului spre insolit. Drumul de la Lespezi la Buival, însoțit de plutonierul major Ion Galaon, scena copiilor care prind șerpi cu un șiretlic (oglinda), viziunea florilor galbene care devin negre, apoi înregistrarea unui cutremur, culminînd cu dispariția inopinată a însoțitorului, sînt semnele unei derogări de la real. Ele nu întîrzie să apară și în activitatea lui Dierna la Fortul Cardon. Toate personajele care intră în contact cu Dierna au ceva asemănător cu maiorul Tauss. Din paginile care redau implicarea în faptul cotidian (tragerea de noapte cînd scot de la o țintă un înecat, pe maiorul Tauss, apariția unui cerb într-un nimb de flăcări pe mare, — excelent crochiu parabolic al mitosului popular —, apariție contestată ulterior de ceilați ofițeri, izbitoare asemănare a lui Otto Kazak, cel care venise să schimbe oglinzile farului, cu același maior, dispariția surprinzătoare a Fortului, după o noapte de veghe așteptînd aprinderea noului far) răzbat inserțiile fantastice, pe care încearcă să le descifreze jurnalul lui Dierna. Raportul pe care el îl înaintează superiorilor, după întoarcerea la Colegiu, și răspunsul care i se dă, soldat cu anularea propriei identități, sînt motivele care-l determină pe Dierna să se verifice întocmind Raportul. El nu este altceva decît imaginea răsturnată pe care această *oglindă* i-o oferă. In fond, notițele din caietul lui Dierna oferă eroului șansa unei libertăți depline, prin care poate reorganiza existentul, fără intervenția neașteptată a cuiva care ar putea tulbura albia, luciul oglinzii care reflectă o posibilă realitate. „Notele mele zilnice erau singurul lucru care-mi dădeau senzația că mai pot ține totuși contact cu realitatea. Obiceiul acesta /.../ îmi dădea încredere și mă ținea parcă în legătură cu propriul meu trecut, cu propria mea viață. Altminteri, mi se părea că trăiesc în pielea altuia“ (p.144).

Proiecția stărilor vizionare pe relieful undelor marine, demonstrația colonelului Otto privind forța magică a oglinzilor, care pot schimba nu numai destinul unui om, dar chiar și cuvintele, nu sînt altceva decît trucurile prin care însuși romanul pune sub semnul ipotezei o anume „tactică a scrierii“, aceea care „nu se supune unor reguli fixe“. Iată de ce romanul lui T.D.Savu are un final deschis, suspendat și ambiguu, cînd eroul reface itinerariul spre Fortul Cardon, ca o ofrandă adusă himerei zămislite din actul fecund al creației, și cînd imaginea capătă contur, răsplătind astfel efortul creatorului. O dată cu această întoarcere reiterativă, Raportul încheiat și predat de Dierna închide și o carte al cărei topos și-a închegat contururile prin dislocarea limitelor realulu.i

Cornel MUNTEANU

PROZA

Cartea din vis

Aseară am adormit ascultînd Simfonia Fantastică. Nu știu de ce mi-am pus tocmai acest disc; cred că l-am luat la întîmplare, dar, vai mie! am ațipit la începutul drumului spre eșafod. M-am trezit la clinchetul întrerupătorului și n-am mai putut închide ochii pînă dimineață; înseamnă că am visat cincisprezece minute, timp cît muzica s-a derulat în noaptea sabatului.

Abia în zori mi-am adus aminte ce am visat în acest răstimp. Ceva petrecut aievea la începutul războiului: răniții dintr-un spital, bandajați, în cîrje, cu ochii arzînd de temperatură și de speranța că vor trăi. Apoi Poetul, cu o mînă în ghips, ce-mi dăruiește de fiecare dată o carte pe care a scris dedicația: „Dacă o vei citi, te vei regăsi...”

Am pierdut-o în peregrinările mele, dar în vis o strîng mereu la piept, o știu pe de rost; în realitate, recunosc, spre rușinea mea, n-am citit-o... Mereu sper că într-un alt vis să citesc măcar o poezie însă de fiecare dată mă trezesc fără să-i fi deschis coperțile.

Zorile încep să-mi albească perdelele, făcîndu-le să capete din ce în ce mai mult o consistență translucidă, ca un ecran al aducerilor aminte, al regretelor și al copilăriei. Incep să simt o imensă părere de rău, parcă am pierdut ceva apropiat, drag, ceva ce nu se va mai întoarce nicioată. Visez cu ochii deschiși. Vară, cald, soare, rîndunele ce săgetează în zbor aerul transparent. O adiere de vînt abia mișcă frunzele bătrînului nuc din spatele casei.

La cîteva zile după spectacolul dat de școala noastră la spital, unde am recitat și eu o poezie, ședeam în cerdac privind la joaca celor trei pisoi ai mei, cît pumnul de mari. Țineam în mînă Cartea, pe care voiam s-o citesc.

Brusc, din depărtare se auzi un zgomot surd, apoi încă unul. Mi se părea că tună și mi-am ridicat privirea spre cer, să văd norii îngrămădindu-se la orizont, dar nu era nimic. Un om cu o boccea în spinare trecea grăbit prin fundul grădinii. „Ce mai stați?... Toți au plecat! Nu știu dacă se mai poate prinde vreun tren... Lăsați tot și fugiți!“ striga el, dispărînd printre copaci. A urmat o mică furtună: calul scos repede din grajd și înhămat la șareta galbenă; mama înlăcrimată, cu două valize în mîini; tata dînd bice calului. In gară, o singură locomotivă, ultima, pufăind a plecare. Din cînd în cînd se aud bubuituri de tun. Tresar, cuprins de o spaimă necunoscută pînă atunci. Strîng Cartea la piept și simt că am prins puțin curaj. După cîteva minute m-am liniștit; locomotiva, cu focarul arzînd, cu manetele ei strălucitoare, fumul negru și mirosul de cărbune mă fascinează.

La Țigănași n-am avut timp să citesc nici un vers din cartea mea. Zilele calde, transparente, Dunărea ce curgea calmă între cele două maluri, nepăsătoare, egală cu ea însăși de mii de ani, nisipul auriu, fierbinte, caii, dragii mei cai, ce pășteau iarba deasă pe deal, mă făceau să uit de toate. Mă chinuisem destul cu învățatul, să recuperez timpul pierdut. Chimia plină de substanțe miraculoase, lichide colorate, gaze puternic mirositoare ce ieșeau din eprubete, retorte, vase de sticlă cu ciocuri curbate, amestecîndu-se, combinîndu-se mereu unele cu altele; fizica rece, cu acțiuni și reacțiuni, atingeri și respingeri, forțe misterioase care se compun și se descompun, raze de lumină subțiri ca lama de brici, ce înfloresc în spectre solare, calde, înveselind negrele săgeți ale forțelor rămase în paginile întoarse, date la spate, părînd o fata morgana, zîna veșnic neliniștitelor molecule ce se ciocnesc bezmetice una de alta; geometria, cu liniile ei severe, colțuroase chiar dacă înscriu sau circumscriu cercuri fără început și sfîrșit; algebra, cu miile ei de termite, semne cabalistice ce se adună și se scad cu sute de minusuri și plusuri făcătoare de minuni, din cîteva hieroglife născînd un alai de urmași ce se întind unul după altul ca o caravană în pustiul foilor albe de caiet, sau invers, dintr-o junglă de x-uri și y-uri rămînînd pînă la urmă numai un biet semn orfan. mirat parcă de propria lui nimicnicie, iar peste toate tronînd marele vrăjitor: Infinitul! se căzniseră să ajungă în bietul meu creier, înconjurîndu-mă ca un roi de albine furioase, de care mă apăram cum puteam, dar degeaba. Noaptea visam galaxii de formule, cifre, figuri, iar eu, ca un suflet fără chip, înaintam încet pe valurile lor, voind să ajung la un liman. Spre dimineață visam iar Poetul ce-mi dăruia Cartea liniștindu-mă, alungînd spaimele și încoronîndu-mi buzele cu un zîmbet senin. Apoi zilele treceau una după alta, fără griji, iar eu pluteam odată cu ele, printre ele, fără să-mi simt greutatea, fără să le simt greutatea; pînă cînd au apărut păsările argintii de oțel acoperind soarele și umplînd văzduhul cu un zgomot înfiorător. Pentru prima oară mă întîlneam cu războiul; știam că există, auzisem, dar numai atît. Îmi închipuiam oamenii îngroziți, bombe căzînd, explozii, case dărîmate, adăposturi în care ființe speriate se înghesuie unele în altele, plînsete de copii...

Cu exactitate matematică, la ora zece dimineața, dinspre dealurile sîrbești, se întindea, deasupra Dunării, covorul strălucitor al avioanelor, după care se auzea ecoul bombardamentelor. Era din ce în ce tot mai periculos să mergi la Turnu Severin. Totuși am fost într-o zi cu mama în oraș, să facem un tur pe la puzderia de cunoștințe, refugiate ca și noi pe malurile fluviului cenușiu. Luasem Cartea cu mine, gîndindu-mă să citesc, în timp ce doamnele vor sporovăi vrute și nevrute. In port ne-a surprins un val de avioane. Nu mi-era teamă, nu aveam timp să-mi fie teamă. Mama rămăsese îngrozită în mijlocul străzii, strîngîndu-mă de mînă. In jurul nostru, mulțimea orbită de frică fugea; oamenii se ciocneau unii de alții, căutînd să intre cît mai repede în adăposturi. Un bătrîn cu mustăți mari, albe, se așezase în genunchi la marginea trotuarului și se ruga. Incepuseră să șuiere bombele, să se audă explozii, iar văzduhul s-a umplut dintr-odată de praf, moloz și sticlă sfărîmată. Mirosea a fum și a moarte. In spatele vaporului „Mircea cel Bătrîn”, acostat la debarcader, izbucni o jerbă de apă, o coloană lichidă, cuprinzînd cheiul, stropindu-mă și zmulgîndu-mi Cartea din mîini, aruncînd-o în Dunăre. Am închis o clipă ochii, gîndindu-mă că astfel o să dispară infernul ce mă înconjura. Cînd i-am deschis, cerul se limpezise, era din nou senin. Numai cîțiva nori, albi, rotunzi ca niște bile de puf, se mișcau încet, alunecînd pe un curent de aer. Nimic, nici o urmă, nici o rană pe albastrul pur. Strada devenise pustie; numai eu și mama, ținîndu-ne de mînă, două statui vii, și moșul alături, bolborosind în continuare rugăciunea.

Ne-am mișcat încet, cu grijă, și am pășit pe puntea vasului. Apoi cerul a început să se dezghețe, oamenii să circule, Dunărea să curgă. Vaporul s-a desprins ușor de chei, plecînd odată cu apele tulburi.

Perdelele au devenit albe, strălucitoare, reflectînd lumina dimineții, umflîndu-se ușor sub adierea vîntului, ca pînzele unei corăbii gata de plecare.

Parcă aceleași perdele unduiau și la ferestrele doamnei Maria, soția Poetului, ce fusese atins la 24 august de un glonte tras la întîmplare. O cunoscusem printr-un capriciu al hazardului, cum se întîmplă uneori în viață, la o întîlnire a veteranilor de război. Acum ședea în fotoliu, ținînd în mînă o ceașcă de cafea. Vocea ei, firavă dar clară, povestea: „Vîrtejul războiului ne-a adus, în cele din urmă, la București. Trebuia să am grijă de el, știi, mîna dreaptă îi era aproape paralizată în urma rănii primite pe front nu se mai putea folosi de ea... A învățat cu greu să scrie cu mîna stîngă, dar nu-i plăcea, îl enerva. De cele mai multe ori dicta și eu scriam. Ultima lui carte, scrisă înaintea războiului, a apărut după ce plecase pe front. Era dedicată copiilor. I-am adus un exemplar la spital. N-am să uit niciodată cum mîngîia coperta cu vîrfurile degetelor ieșind de sub bandajul gros ce-i încorseta brațul. După aceea, acasă, mi-a povestit de multe ori... era obsedat de băiatul cu ochii mari, strălucitori, căruia i-a dăruit-o...”

S-a ridicat încet, a pășit spre bibliotecă și a scos dintr-un raft Cartea cu coperți lucitoare, subțire și mi-a întins-o în palmele deschise, ca un lucru de preț ce era. „E singura pe care o am, dar v-o dăruiesc cu dragă inimă... Așa ar fi făcut și el!”

Mi se părea că visez iar, sau poate chiar visam. Deschid coperta: prima pagină, prima poezie. Uit unde mă aflu și încep să citesc literele, cuvintele, versurile, ce tremură într-o ceață argintie.

Liviu HAREC

ION HURJUI

La Bucovina

„dulce Bucovină
ție redă-mă !“

vreau să mă ierți
pentru că am rămas singur —
m-ai făcut să plîng
să-mi tai degetele
mînii care nu-ți scrie

să mă apropii de tine
vrea să-mi iau
curajul martor
să-ți înțeleg firea

dar cît să mai fie
pînă atunci ?
încăperea în care citesc
știrea zborului pe lună
strică total amăgirea mea
de poet călător acolo.

* * *

acoperit astfel
de cărțile vremii —
o ladă de campanie
originală sigilată
cu smoala nopților

un detaliu alb
iubirea un tors
anticul suflet
imaginat de contemporanul
Hurjui / un sacrilegiu !

* * *

n-aveam arc
n-aveam săgeată
circulam astfel.

* * *

a cîta oară
începutul unui poem
atîrnat la streașina casei
construită din lut
vara după ploaie !

* * *

colinde de vară —
ies aburii calzi
din salbele verzi
ale lucernei răpuse

„dulce Bucovină
ție redă-mă !“
salba munților blînzi
sufletul nostru

* * *

nu mă apropii
decît prin mine —
ținutul
ca orga indescifrabilă
indicibilă dorință
rămășag pentru viața
cît mai este !

și umbra domnitorului
la Putna iarna
Bivolăria la săniuș
calm insondabil
sub zăpada anilor —
așteptarea dezghețului
la Hurjuieni...

* * *

„dulce Bucovină
ție redă-mă !“

* * *

ca o luntre lumina
acolo pe totdeauna !
așa începe dimineața
(la tine diminețile toate)

acum uite am scris
întru iertarea tăcerii !
nopțile nu-s vis
zilele-s drumuri în Bucovina.

Obîrșia

Limba irosind lumină
nu îngînă, nu se-nchină
altor graiuri venetice.
În lucrare simplă-și zice
zborul ei de la-nceput
cînd dădea frunza pe ram
și copacul era neam
la răscruce, ca un scut.
Întrupată-n vechi tipare
surpă-n lume frumuseți,
umple cerul cu poeți,
bolta gurii cu răcoare.
Ne zidim în ea de vii
îmbrăcați în nemuriri
rezemați unii de alții,
uimire dintre uimiri.
Trec cohorte de oștiri
picurîndu-le-n potire
mierea asprelor rostiri,
clipa grea de agrăire.
Întocmită-i fără moarte,
aluat de pîine care
este șiră de spinare
neamului ce nu-l desparte
nici-un vicleșug străin,
nici-o patimă haină.
O coroană de lumină
de din aurul latin !

George GAVRILEANU

Revista Bucovinei (1916)

La 1 aprilie 1916 a apărut la București, la Tipografia Bucovina, al cărei proprietar era Ilie E. Torouțiu, primul număr al „**Revistei Bucovinei**) (cu subtitlul **Cultură — Politică — Economică — Literară**), care a însemnat o realizare memorabilă a unui grup de intelectuali bucovineni. Grupul a activiat pe multiple planuri la înfăptuirea unirii tuturor provinciilor istorice românești, iar revista a apărut bilunar sub îngrijirea unui comitet pînă la 1 agust, ziua intrării României în război. Programul revistei, „**Rostul nostru**“ (1/1916), un articol excelent, impresionant, semnat de **Iorgu G. Toma**, pune în discuție toate problemele stringente ale refugiaților.

Revista a avut un caracter militant, patriotic, simpatiile mergînd către puterile Antantei, vehement criticate fiind puterile Centrale. Revista a avut și următoarele rubrici : **De la noi de acasă, Cronica literară, Cronica științifică, Spicuiri din presa germană, Bibliografie, Cărți primite la redacție.**

Autorii cei mai activi au fost **Iorgu G. Toma** (iscălind și **Corduneanu**), **Ilie E. Torouțiu, Emilian Slușanscbi** (decedat în 1916), **Aurel Morariu** (și cu pseudonimul **A. C. Condrea**), **Dimitrie Marmeliuc, Vasile Grecu, Ovid Țopa, Apostol D. Lulea.** Poezii au publicat **Vasile Huțan, G. Rotică, Iorgu G. Toma, I. Dragoslav, Ion Ojog, M. Oltescu, M. Baciu, Maria Dragu.** Poeziile sînt fie poezii originale, cu caracter de actualitate, fie traduceri și prelucrări.

Cei mai mulți dintre autorii citați au avut apoi un rol important în viața culturală a României interbelice, ca profesori universitari, profesori de liceu, juriști, activiști culturali etc. Ion I. Nistor, care se afla în acel timp la București, nu a publicat nici un articol în revistă, dar lucrările sale istorice, apărute tocmai atunci, au fost recenzate cu respect de către colaboratorii revistei. De asemenea s-au făcut referiri la primirea istoricului bucovinean ca membru al Academiei Române, la 21 mai 1916 și la răspunsul lui Nicolae Iorga.

Din 1914 Bucovina devenise teatru de luptă, cea mai mare parte a teritoriului ei schimbînșu-și de mai multe ori stăpînul. Rubrica „**De la noi de acasă**“ a cuprins știri alarmante din cauza terorii instaurate aici de colonelul Ficher, din cauza mizeriei umane provocate de transformarea Bucovinei în teatru de luptă. S-au citat și numele elevilor români, căzuți pe cîmpul de luptă ca soldați austrieci. Revista și-a manifestat marea îngrijorare față de tot ce se petrecea pe meleagurile atît de încercate ale Țării Fagilor și 'chiar și față de viitorul ei. Bucovinenii aflați în capitala României doreau, de fapt, eliberarea Bucovinei de către trupele române. Articole valoroase s-au ocupat de soarta Bucovinei, de trecutul ei și ale unor orașe bucovinene, de importanța turneelor lui Petre Liciu în Bucovina. Se stabilesc paralele între emigranții de la 1848—1849 și cei din 1914—1916. Bucovinenii aspirau la realizarea României Mari și doreau să lupte în rîndurile armatei române, monifestînd o oarecare nerăbdare provocată de întîrzierea intrării României în război. Menționăm aici că în paginile revistei nu s-a manifestat nici un fel de șovinism, ci numai antipatia împotriva celor care urmăreau desnaționalizarea românilor. Falsificarea datelor statistice era o obișnuință în Bucovina austriacă. În acest context a fost criticat și profesorul Raimund Friedrich Kaindl de la Universitatea din Cerănuți, apoi la cea din Graz, care s-a dovedit a fi cu totul incorect în aprevierea situației etnografice din Bucovina, susținînd date statistice falsificate în defavoarea românilor și executînd, împreună cu profesorul universitar Paul Langhaus, și o hartă etnografică necorectă a Bucovinei. Se menționează apoi „Harta etnografică a pămîntului românesc“ de Val. Popa și N. Istrate, care restabilește adevărul falsificat de Kaindl și Langhaus.

Emoționante sînt articolele-necrolog despre unii bucovineni, decedați în 1916 ca Temistocle Bocancea, Emilian Slușanschi, Minodora Ștefanelli, ca și omagiul adus moldoveanului Nicolae Gane de către Ilie E. Torouțiu.

Revista a organizat și o colectă publică pentru stringerea fondurilor destinate construirii unui orfelinat.

Cronici literare s-au scris, între altele, despre **Poezii populare de pe cîmpul de luptă,** adunate de la soldații români și publicate de Simion Ivanovici și Victor Morariu, despre Octavian Goga, Mihai Sorbul și Vasile Huțan, s-a conturat personalitatea noilor academicieni : George Coșbuc și Ion Lupaș. Se fac referiri la Mihai Eminescu în legătură cu N. Gane, G. Coșbuc și la traducerile din Eminescu în limbi străine.

Foarte interesante sînt spicuirile din periodicele de limbă germană, care ne informează despre situația politică și militară din Europa, precum și despre atitudinea diferitelor stato față de România.

În viața muzicală a Bucureștilor un moment culminant l-a marcat excepționala audiție muzicală a „Damnațiunii lui Faust“ de Berlioz la Ateneul Român, cu Costopol, Rabega și Folescu, cu corul **Carmen** (condus ds Kiriac). Dirijorul a fost George Enescu.

În rîndurile noastre n-am putut să scoatem în evidență decît foarte puțin din densa bogăție de informații, gînduri și sentimente din cele 224 de pagini de carte (format I) ale celor 9 numere ale revistei, scrise și cu mintea și cu sufletul. Ele trebuie deci decorate și pe plan intelectual și sentimental, fiind o sursă extrem de valoroasă pentru descifrarea atmosferei în anii de dramatism, care au precedat intrarea României în război

Mircea GRIGOROVIȚA

Referințe pentru poetul Traian Chelariu

Nu știu cum îi povesteam bunului prieten Traian Chilariu despre locul copilăriei mele, dar, după ce am fost împreună acolo unde poetul a văzut lumina zilei, chiar acolo, în curtea casei din Dărmăneștii Sucevei, el și-a exprimat dorința de a ne însoți la Dorohoi, la casa mea părintească.

Intr-o duminică dimineață am pornit spre Dorohoi. Discret, o anunțasem pe mama că vom veni cu musafiri. Ce l-a impresionat pe acest om sensibil au fost tablourile pictate de fratele meu, Ion Murariu, în anii liceului și-n cei ai studenției, oprindu-se la tabloul de diplomă, „Odihna“, trecînd apoi la cele puține rămase din anii de profesorat.

Livada i-a mers la inimă, mai ales cînd îi șopteam povestea nucului de la poartă, a impunătorului cireș alb din colțul de răsărit al casei, a părului din fața coridorului, altoit de tata, înainte cu puțin timp de a pleca de sub razele stelelor...

În locul numit de noi „între zarzări“, era o masă cu băncuțe în jurul ei. Ne-am așezat fericiți. Mama a fost o gazdă primitoare. Avea bătrînica un vin chilimbariu, produs din struguri din grădina noastră. S. ea, și noi, și livada, și florile, și casa, tot ce se putea atinge cu mîna, ochii și inima, i-au plăcut lui Traian Chelariu, înlăcrimîndu-i ochii, mereu plini de-o curioasă melancolie. Ne-am spus multe, de alaltăieri, de ieri, de azi... Și triste și vesele. Ce m-a impresionat însă a fost clipa în care musafirul nostru ne-a arătat un plic cu niște foi ce conțineau copii după referințele cu privire la reintrarea sa în Uniunea Scriitorilor. Mi-a permis să copiez din ele, spunîndu-ne că totul a pornit din îndemnul lui Tudor Arghezi.

Recomandarea lui Tudor Arghezi, din 25 aprilie 1958 :

„Pentru Traian Chelariu. Solicit reînscrierea în „Uniunea Scriitorilor“ din care a fost înlăturat, socot, din cauza uneia sau mai multor erori de opinii și de interpretare, colegul Traian Chelariu are calificări superioare pentru a face parte din confrăția scriitorilor, pe care o cinstește sub variate aspecte. Mare cărturar, de o erudiție remarcabilă și cunoscător intim al mai multor limbi, atît istorice cît și actuale, dimpreună cu literaturile lor, fostul și probabil viitorul profesor universitar și-a făcut din catedră un piedestal înalt. Cît privește pana lui de scriitor, ea s-a dovedit a fi a unui talent adevărat. Traian Chelariu are toate aptitudinile să reprezinte intelectual calitatea artistică și culturală în orice parte a lumii civilizate, cu atît mai mult la noi acasă. A mai lipsi dintre confrați ar fi pentru el o nedreptate concretă“.

Recomandarea lui Al. Philippide, din 23 aprilie 1958 :

„Cunosc de multă vreme pe Traian Chelariu și-l prețuiesc ca poet. E foarte talentat, are o frumoasă cultură literară și e autorul mai multor volume de poezii și proză. Pe temeiul acestor considerații, recomand „Comitetului Uniunii Scriitorilor din R.P.R.“ pe Traian Chelariu pentru a fi ales membru al Uniunii“.

Recomandarea acad. D. Panaitescu Perpessicius, din 12 aprilie 1958 :

„Tovarășul Traian Chelariu, a cărui activitate literară am urmărit-o în timp, este unul din cei mai valoroși exponenți ai lirismului bucovinean, din epoca celor două războaie. Originalitatea poeziilor sale pe deoparte a lucrărilor sale filozofice, pe de alta, lunga sa activitate didactică și publicistică, dimpreună cu alesele sale sentimente patriotice, precum și atitudinea sa profund democratică și progresistă, îl recomandă îndeajuns, să fie reîncorporat în Uniunea Scriitorilor din R.P.R., căreia are încă multe servicii de prestat“.

Recomandarea acad. Tudor Vianu, din 13 aprilie 1958 :

„Cunosc de la începuturile activității sale pe tovarășul Traian Chelariu, doctor în litere și filozofie, distins scriitor, fost membru al Uniunii Scriitorilor. Traian Chelariu a publicat numeroase opere în versuri și proză, prin care a introdus în literatura noastră teme, particularități de limbă, o viziune provenind din Moldova nordică, locul său de bastină. Este un scriitor care s-a inspirat întotdeauna din viața populară și a adus la o expresie literară, plină de armonie, tendințele oamenilor din mijlocul cărora a pornit. Cunosc de asemenea pe Traian Chelariu ca pe un om execelent în viața socială și cu tendințe democratice manifestate în multe împrejurări. Actualmente Chelariu este profesor în învățămîntul mediu. Cred că este necesară reprimirea sa în Uniunea Scriitorilor din R.P.R. și în acest sens îmi permit să susțin cererea sa“.

Referința lui Alfred Margul Sperber, din 10 aprilie 1958 :

„Susțin călduros primirea tovarășului Traian Chelariu în „Uniunea Scriitorilor din R.P.R.“. Îl cunosc de 25 de ani. Tovarășul Traian Chelariu este un poet de mare valoare și un om cinstit, curat, loial și devotat regimului nostru de democrație populară. Dar mai presus de toate este un om de omenie adevărată și în anii de prigoană mulți de-ai mei s-au bucurat de îndemnul și sprijinul său moral și material“.

Iolanda FILIPESCU

NUCLEE ȘI EXPLOZII LEXICALE

Nu poate fi nici o îndoială că latina dunăreană s-a folosit secole de-a rîndul de cuvinte din limba tracodacilor. Pe o treaptă evoluată a bilingvismului traco-daco-roman, după ce latina s-a acomodat la baza de articulație autohtonă, lexicul traco-dac a început a ceda în fața celui latin, scăzînd tot mai mult din punct de vedere numeric. În același timp însă s-au păstrat și s-au impus o seamă de baze lexicale autohtone puternice, viguroase și în limba traco-dacilor, care au contribuit în foarte mare măsură la completarea necesarului de cuvinte pentru comunicarea de fiecare zi. Aceste baze lexicale generative sau nuclee lexicale nu trebuie confundate cu cuvinte din listele întocmite de diferiți cercetători, între care I. I. Rusu în primul rînd. Cunoașterea lor cere aplicarea unor metode și procedee adecvate, spre a se reduce coeficientul de probabilitate. Între acestea, metoda comparativă-istorică își păstrează locul cel mai important.

Este de presupus că aceste nuclee aveau o poziție privilegiată în limba traco-dacă, fiind elemente lexicale fundamentale. Româna, moștenind astfel de baze lexicale generative, a moștenit, totodată, și o seamă de derivate din traco-dacă. Aceste derivate gravitează la mică distanță în jurul fiecărui nucleu, constituind adevărate micro-sisteme lexicale, încă necunoscute, greu de identificat din cauză că lipsesc deocamdată criteriile de a le diferenția de derivatele din româna comună.

Din perspectiva limbii române, nucleele moștenite trebuie numite nuclee primare și ele țin de structura intimă a limbii.

În viața acestor nuclee au fost și sînt active două principii. unul al **conservării** și altul al **diversificării.** Principiul conservării își exercită forța mai ales prin capacitatea de păstrare a sensurilor, iar cel al diversificării mai ales prin îndepărtarea fonetică treptată a corpului sonor. Sensul fundamental se păstrează milenii de-a rîndul, cu neînsemnate modificări, fiind cel mai puternic element al coeziunii în cadrul micro-sistemului.

Există o dinamică a schimburilor fonetice și a schimbărilor semantice, legată strîns de evoluția vieții sociale și de nevoile de exprimare a realității. Această dinamică se pune în evidență mai bine în unele etape istorice, iar în altele se estompează pînă la a deveni inactivă. Altfel spus, în viața acestor nuclee nu se constată evoluții în linie dreaptă, ci unele curbe, urcușuri și scăderi, periodic și succesiv nucleele lexicale putînd fi active și inactive.

Nu știm nimic precis despre nucleele lexicale din limba autohtonilor, dar putem reface în parte lexicul limbii române comune și putem constata în ce chip au evoluat unele dintre nuclee.

Cercetările ne-au dus la concluzia că sînt în limba română nuclee lexicale necunoscute, acoperite de schimbări fonetice și, uneori, de sensuri derivate. Ele formează țesături greu de pătruns, din care cauză nimeni însă nu le-a observat și, prin urmare, nu s-a putut vorbi de existența și rolul lor. Am constatat că, în unele cazuri, cuvintele cu origine necunoscută sau cu etimologie nesigură se țin lanț și se grupează în jurul unor nuclee, mai aproape sau mai departe de acestea.

Se confirmă părerea că nucleele lexicale au o rezistență deosebit de mare, dar nici ele nu sînt constituite odată pentru totodeauna, deoarece suferă modificări, mai ales fonetice Schimbarea aspectului fonetic poate duce la întunecarea înrudirilor dintre variante, dintre un nucleu primar și unul secundar sau la întunecarea înrudirilor dintre derivate.

Ca în toate cazurile, principale schimbări fonetice care duc la apariția variantelor sînt metateza, asimilația și disimilația, epenteza și afereza. Unele dintre acestea, cum ar fi metateza și afereza, sînt puțin cunoscute și, prin urmare, nu li se acordă importanța pe care o au în limbă. Ele duc la nașterea unor variante teritoriale care, cu timpul, se diferențiază și mai mult, sursa de apariție a cuvintelor cu origine necunoscută fiind permanent activă. De aceea, restabilirea înrudirilor trebuie să se facă din amîndouă direcțiile adică dinspre origini și spre origini, avîndu-se în vedere normele fonetice proprii graiurilor din diferite arii.

De la nucleele primare sînt create derivatele primare, iar de la nucleele secundare sînt create derivatele secundare, ele putînd fi denumite și derivate de gradul întîi, respectiv derivate de gradul al doilea, așa că derivarea se realizează în trepte, cu observația că aceste trepte sînt inegale în timp și în spațiu, în funcție de perioada de activitate sau de inactivitate a unui anume nucleu. Derivatele gravitează, mai ales prin sens, dar și prin formă, în jurul nucleului căruia îi sînt subordonate, care le-a generat. Acesta poate fi activ ori inactiv în ansamblul limbii sau în anumite graiuri, avînd preferința pentru anumite elemente derivative. De aceea, cercetarea actuală trebuie să țină seamă și de „atmosfera“ în care s-a petrecut evoluția unui cuvînt. Studiul cuvintelor luate ca unități izolate duce de obicei la rezultate eronate, cum este cazul unora dintre cuvintele considerate autohtone, ca să nu mai vorbim de unele așa-zise maghiarisme sau săsime !

Dacă forma uneori devine de nerecunoscut, sensul fundamental se păstrează, dar trebuie să ținem seama de faptul că în viața cuvintelor apar modificări semnatice care țin de augmentarea, diminuarea sau metaforizarea sensurilor.

Spuneam cu alt prilej (în cartea **Limbă și cultură populară,** p. 6—7) că limba română a cunoscut, în diferite etape ale istoriei sale, unele explozii lexicale. Precizăm acum că prin acest termen înțelegem capacitatea unor nuclee lexicale de a se diversifica la un moment dat, în anumite condiții, atît din punct de vedere fonetic, cît și semantic. Ele sînt, așadar, niște diversificări fonetice și semantice de mari proporții, prin care se ajunge la îmbogățirea unui micro-sistem lexical. Ideea de **explozie lexicală** trebuie înțeleasă ca o concretizare a unui mare efort al limbii, într-o etapă din evoluția acesteia, de a-și crea instrumentele necesare comunicării. Astfel de explozii se petrec, teoretic, la nivelul fiecărui micro-sistem lexical. Ele reprezintă proba vitalității limbii și reprezintă, în același timp, linia ascendentă a curbelor de evoluție în limbă. Problema exploziilor este în strînsă legătură cu aceea a circulației nucleelor noi pe orbite în jurul unui nucleu, în cazul nostru în jurul nucleelor moștenite din fondul autohton.

Cîtă vreme cuvîntul este subordonat, semantic și fonetic, unui nucleu, acesta nu-i îngăduie să iasă din sfera sa. În felul acesta, nucleul este și un element de ordine. După pierderea legăturilor cu baza, invenția este nelimitată și necoordonată, cuvintele noi îmbrăcînd uneori aspecte de obscur, de străin, cum este cazul lui **șold,** despre care s-a spus că ar fi un săsim ; alteori, cuvîntul nou se oprește în preajma unor elemente lexicale apropiate fonetic sau chiar semantic, dar neînrudite, părînd că fac parte din familia acestora. În acest fel, crește nemăsurat numărul de cuvinte considerate drept împrumuturi, întrucît este posibil ca un cuvînt românesc să se apropie de un cuvînt dintr-o limbă străină, înrudită sau nu cu româna.

Aici precizăm că cele mai vechi diferențe în fonetica și gramatica limbii noastre sînt generate de substrat în primul rînd, în cadrul limbii traco-dacilor fiind însemnate deosebiri de la o arie lingvistică (tribală) la alta. Latina a avut rolul de unificator, prin ea atenuîndu-se diferențierile pe care le păstrează, în parte, și astăzi, graiurile noastre din diferite regiuni.

În primele secole ale existenței limbii noastre, îmbogățirea lexicului s-a făcut în sfera ei, fără participarea, directă sau indirectă, a altor limbi, cu excepția latinei care ne-a furnizat, în continuare, o seamă de termeni pentru a denumi aspecte ale vieții religioase. De aceea, considerăm că româna comună a fost epoca unor mari explozii lexicale, impuse de mari nevoi ale comunicării, în funcție de ocupații și de zonele geografice. Pentru a înțelege amploarea acestor explozii, trebuie să avem în vedere condițiile în care s-a constituit și a evoluat limba română, sărăcia lexicală moștenită în raport cu necesitățile impuse de fiecare nouă etapă istorică, lipsa surselor de împrumut, puternicele baze lexicale moștenite, diferențele zonale de articulație, preferințele zonale pentru anumite elemente derivative. În perioada de constituire a limbii române ca unitate distinctă, baza de articulație autohtonă a fost nu doar păstrată, ci impusă cuvintelor de origine latină, pătrunse în lumea traco-dacă în diferite etape istorice. Dacă este adevărat că româna este o limbă latină prin structura ei gramaticală, este tot atît de adevărat că prin baza ei de articulație este o limbă traco-dacă.

Încheiem această sumară prezentare a problemei nucleelor și exploziilor lexicale, insistînd asupra ideii că multe dintre cuvintele considerate ca moștenite din fondul autohton (vezi, mai ales I. I. Russu, **Etnogeneza românilor,** București, 1931) aparțin, ca derivate, unor nuclee primare, ele putînd fi sau moștenite sau derivate în româna comună.

Din limba traco-dacilor am moștenit nu numai nuclee primare, cu variante, ci și derivate ale acestora, la care se adaugă unele mijloace derivative, nume proprii de locuri și de persoane, aparținînd acestor nuclee.

Afirmațiile noastre trebuie întărite cu exemple, de aceea ne propunem ca în cîteva articole viitoare să vorbim despre astfel de nucleele lexicale, între care **mold** și **bold,** considerate de noi ca fiind moșteniri autohtone.

Ion POPESCU-SIRETEANU

Adolfo Suarez Rodriguez (Cuba)

Plaja

Călătoreşte soarele împreună
cu moartea ?
Aerul ondulează cerul.
Pe stînci, lumină.
Ca o bijuterie strălucesc apele
în timp.
Iată aici spaţiul
unde nu locuiesc flori :
marea dă înapoi ce înghite,
îşi deschide scoicile pe nisip,
decapitează albastrul
şi îl metamorfozează în mătăsur
de aur.
Dar nu este altă floare
decît trupurile moarte pe care
le arată,
bogata naştere, surprizele
pe care le oferă spuma :
vieţi în voiaj,
morţi în înfrîngere.
Linişte, între manglieri
apele sună.
Pescăruşii fug în depărtări.
Este timpul o crăpătură în lumi

în româneşte de
Narciso SOTOLONGO
şi Daniel PIŞCU

DICŢIONAR

MOROŞANU, GEORGE (n. 22. VII. 1911, Cîmpulung Moldovenesc — m. 6.XI.1988, Ploieşti). Poet, prozator. Studii secundare la Liceul „Dragoş Vodă" din Cîmpulung Moldovenesc. Studii universitare la Facultatea de Litere şi Filozofie a Universităţii din Iaşi. Profesor în învăţămîntul secundar, director de liceu, inspector şcolar, profesor de română şi franceză la Ploieşti. Fondator al revistei ieşene „Alfa" 1932—1933 (cu Ghedeon Coca şi Victor Măgură) şi „Manifest", 1934 (cu Al. Voitin, Petre Pascaru, Victor Măgură ş.a.). Colaborator la **Vremea, Luceafărul,** (Sibiu), **Cuget clar, Junimea literară, Grai Moldovenesc, Orion, Ramuri, Fapta, Astra, Ateneu, Cronica, Tribuna** ş.a. „...Poezia lui George Moroşanu este în esenţa ei un exerciţiu diurn, cu variaţii, aproape pe aceeaşi temă. Cu sonorităţi de lied silvestru sau cu solare inversiuni greste, versurile sale cuminţi, de o docilitate incantativă trăiesc sub semnul elegiei..." (Emil Manu). „...Primul poet al revistei **Manifest** va fi Serghei Esenin, în traducerea lui George Lesnea, apoi va urma George Moroşanu cu o poezie a dramei în profunzime a satului..." (Marin Bucur). „George Moroşanu face parte din generaţia acelora care s-au format în imediata apropiere a lui Ibrăileanu şi Philippide — spirite protectoare şi tutelare ale culturii ieşene şi româneşti, — şi vorbeşte despre dascălii săi cu nemărginit respect... George Moroşanu prin aproape tot ce a inclus în **Putna peste ani,** se încadrează în categoria memorialiştilor literari, pana sa trasînd doar linii de portret..." (Ion Popescu-Sireteanu).

Membru al Uniunii Scriitorilor din R.S.R.

Volume tipărite : **Dezacord,** Poeme. Cernăuţi, 1934, 24 p. ; **Întoarceri în biografia mea.** Poeme. Prefaţă de Octav Botez. Iaşi, Editura Manifest, 1935, 88 p. ; **Iarba stelelor.** Poeme. Bucureşti. Editura pentru Literatură, 1968, 134 p. ; **Vîrsta neuitării** (Proză lirică), Bucureşti, Editura Ion Creangă, 1973, 294 p. ; **Momentele marmorei.** Poeme. Bucureşti., Editura Cartea Românească, 1976, 77 p. ; **Punte peste ani** (Amintiri), Iaşi, Editura „Junimea", 1984, 109 p.

Referinţe critice (selective) : **Amintiri despre Ibrăileanu.** Antologie şi bibliografie de Ion Popescu-Sireteanu, Iaşi, „Junimea", 1974, p. 172—177 ; Andrei, Gheorghe : **Timpul sînzienelor,** Reportaje. Bucureşti „Albatros", 1984, p. 114—115 ; Bucur, Marin : **Reviste progresiste româneşti interbelice,** Bucureşti, „Minerva", 1972, p. 345, 346, 350 ; Voitin, Al. : **Însemnările unui ucenic politic de odinioară,** Bucureşti, „Albatros", 1975, p. 20—21, 63—64 ; **In memoriam. Constantin S. Balmuş,** Iaşi, 1984, p. 83—87 ; **Literatura română contemporană I,** Coord. Marin Bucur, Poezia, Bucureşti, Ed. Academiei R.S.R., 1980, p. 497—504, 505 ; Popescu Sireteanu, Ion : **George Moroşanu : Iarba stelelor** în **Vremea nouă,** 1969, p. 2 şi **Ateneu,** nr. 8, 1969, p. 6—7 ; **Reviste şi curente în evoluţia literaturii române,** Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1978, p. 225 ; **Reviste progresiste româneşti interbelice,** Coord. Marin Bucur, Bucureşti, „Minerva", 1972, p. 345—351 ; Popescu Sireteanu, Ion **In memoriam** — în **Convorbiri literare,** nr. 3, martie, 1989.

Ion PÎNZARU

DEBUT

Ipostază

Bătrînul e frumos
viaţa sa nu e terminată
deasupra lui un cocor desenează
un număr sacru
la glezna casei
greul pămîntului

Mihai PITIC

Onisifor Ghibu şi Cel dintîi Congres al învăţătorilor români din Bucovina (1914)

Într-un complex istorico-politic cu o Europă în pragul dezmembrării marilor imperii asupritoare de naţionalităţi, a avut loc la Suceava, în vara anului 1914, un congres al învăţătorilor români, la a cărui pregătire şi desfăşurare şi-a adus o contribuţie de seamă şi Onisifor Ghibu.

Onisifor Ghibu, distins cărturar, pedagog şi scriitor, a fost în primul rînd un militant pentru cauza românilor, pentru menţinerea conştiinţei vii, a unităţii de limbă, de cultură şi tradiţii, de trecut şi aspiraţii, ale românilor, peste graniţele vremelnice, pentru unirea într-un singur stat naţional. Bucovinenii, încă din anul 1910, i-au cunoscut şi îmbrăţişat ideile. În teza sa de doctorat „Ultracvismul modern..." susţinută la Jena — centru al pedagogiei europene din acea vreme — aduce argumente de ordin pedagogic, psihologic, etnic şi logic împotriva introducerii limbii maghiare în şcolile româneşti din Transilvania, susţinînd că sînt nesocotite considerentele naturale şi istorice ale românilor. Scopul acestei noi forme de ultracvism era după opinia sa „încorporarea în stat a naţionalităţilor... deci este pur politic". Gibu a demonstrat că după celebra, prin reacţionarismul ei, lege Apponyi (1907), ultracvismul care se practica, era cantraindicat, el dăuna limbii şi culturii române.

Referindu-se la Bucovina, atrăgea atenţia că „în vechea grădină moldovenească de odinioară" spiritul hibrid austriac pătrunsese foarte adînc, graţie limbii germane. Pornind de la acest avertisment, profesorul V. Greiciuc, într-un articol din revista bucovineană „Şcoala", nr. 7—8 din 1911 a susţinut că „ultracvismul impus unui popor întreg prin împrejurări externe... trebuie condamnat şi combătut". O. Ghibu constata cu tristeţe că „într-o ţară curat moldovenească populaţia autohtonă nu dispune decît de un liceu zis românesc la Cîmpulung, în care numai două materii se predau în româneşte, iar şase în nemţeşte", celelalte, de la Rădăuţi, Suceava şi Cernăuţi fiind ultracviste.

Constatînd că prin această politică şcolară se urmăreşte desnaţionalizarea românilor, Ghibu a publicat în revista „Şcoala", nr. 1—2 din 1913, articolul „O scrisoare", în care cere ca intelectualii români să-şi intensifice lupta împotriva celui mai mare rău de care suferă cultura românească în monarhia austro-ungară, înlocuirea limbii materne cu o limbă străină fiinţei noastre. După opinia lui Ghibu, trebuiau atraşi toţi învăţătorii şi profesorii împotriva politicii de deznaţionalizare dusă prin şcoală, care de fapt se conjugă perfect cu tot ansamblul politicii duse de Austro-Ungaria.

Dascălii bucovinei îi cer sfaturi lui Ghibu pentru pregătirea unui congres al învăţătorilor, iar acesta vede în congres „începutul unei acţiuni de proporţii mari a întregului corp didactic român de toate gradele, deocamdată din monarhia austro-ungară, cu tendinţa de a deveni, cu timpul, o mişcare generală a corpului didactic românesc de pretutindeni". În spiritul acestui ţel „nimic nu poate împiedica dăscălimea română din monarhie să se întîlnească". Intîlnirea trebuia să aibă loc în cetatea de scaun a lui Ştefan cel Mare care a fost ctitor de lăcaşe nu numai în Moldova ci şi „în Ardealul nostru, la Cetatea de Baltă, la Vad şi la Feleac".

Congresul s-a întrunit şi a dezbătut ideea naţională care trebuia să stea la temelia culturii poporului romîn. În spiritul acestei idei, au ţinut expuneri : Sextil Puşcariu, Ion Nistor, Vasile Greiciuc, Ioan Cosmiuc şi Onisifor Ghibu. Acesta din urmă a prezentat comunicarea „Şcoala primară şi viaţa de la ţară". În ea susţine cîteva idei de seamă : şcoala „trebuie să fie a noastră", ea „trebuie să se nască din înseşi trebuinţele poporului", ea să se acomodeze cu fiii poporului, să se debaraseze de influienţe străine, copiii ţăranilor să fie învăţaţi cu o economie cît mai practică (să li se dea cunoştinţe despre sol, ocupaţii, flora şi fauna satului).

Atrage atenţia că nu-i destul să dai copiilor numai cunoştinţe, ci „cultura inimii, dezvoltarea caracterului e capul unghiular al oricărei şcoli". Îndeamnă învăţătorii să pună mult mai mare accent pe utilizarea corectă a limbii române, fără latinizări şi grecizări, să pornească de la graiul popular", acest adevărat fagure de miere din care ne nutrim cu toţii". Analizînd aspecte legate de predarea şi însuşirea istoriei se întreabă : „Care şcoală face cunoscută copilului istoria satului propriu ?" De aceea îndrumă învăţătorii ca istoria „să înceapă cu satul, ţinutul mai de aproape şi mai depărtat şi numai la urmă, cu ţara întreagă...", deci, de la apropiat la îndepărtat, de la concret la abstract.

Dascălul, după opinia lui Ghibu, trebuie să fie adevărat luminator al satului, prin ceea ce spune, prin ceea ce face, şi prin felul cum se comportă să nu cadă în una din cele două mari greşeli : „ori devine domnişor şi se înstrăinează de poporul pe care trebuie să-l educe mai cu seamă cu pilda lui vie, ori trece în cealaltă extremă, fapt pe atît de primejdios, se ţărăneşte adică, în interesul rău al cuvîntului".

Analizînd aspecte ale evoluţiei pedagogiei, atrăgea atenţia că era nevoie de o pedagogie naţională, care să izvorască din specificul şi trebuinţele poporului român şi să servească idealurile şi nevoile sale.

Prin ideile şi argumentele aduse, expunerea lui Ghibu a fost declarată „Crez al dăscălimii române de pretutindeni", iar congresul de la Suceava vroia să fie un preambul al întîlnirii bucovinenilor şi ardelenilor la Sibiu, la sesiunea generală a secţiei ştiinţifico-literare a societăţii „Astra".

A intervenit războiul mondial, dar şi dezmembrarea imperiilor, iar prin lupta poporului român s-a împlinit şi visul de unire a întregului popor, creindu-se condiţiile pentru realizarea obiectivelor congresului de la Suceava.

Nicolae ŞTEIU

CONSEMNĂRI

• Contribuţie

Plasticiana suceveană Ioana Nistor a realizat, cu prilejul centenarului Eminescu, două prestigioase lucrări intitulate „Luceafărul". Cea dintîi, o cortină de 65 m², pentru Teatrul „ Mihai Eminescu" din Botoşani, a fost predată acestei instituţii în luna iunie, bucurîndu-se de aprecierile unanime ale specialiştilor. Cea de-a doua este o tapiserie din lînă, de 14 m², care va trece în patrimoniul Asociaţiei Scriitorilor din Iaşi, constituind o lucrare de excepţie a genului, execuţia proiectului aparţinînd unor talentate muncitoare ale cooperativei meşteşugăreşti din Rădăuţi, localitate cu îndelungată tradiţie în domeniu.

• Omagiu

Primim de la Casa de copii din Beclean, judeţul Bistriţa Năsăud, un impresionant volum dedicat centenarului Eminescu. Cele 130 de pagini xerografiate (coordonator prof. George Gavriluţiu) cuprind titluri incitante despre marele poet, urmărindu-se, mai ales, relaţiile sale cu Transilvania (Al. Husar: *Eminescu şi Ardealul;* Nicolae Trifoiu: *Eminescu şi Transilvania. Date noi.;* Octavian Ruleanu, *Veronica Micle, nume de legendă;* Cornel Cotruţiu, *„Carpatinul" Eminescu;* Ioan Pop, *Eminescu şi istoria;* George Gavriluţiu, *Meridiane eminesciene*), poezii omagiale, traduceri, rubricile *Eminescu văzut de elevi, Cu „Prietenii naturii" pe urmele Luceafărului,* folclor literar din zonă, precum si o interesantă — şi la subiect — iconografie. Cu un cuvînt, ne face plăcere şi ne simţim datori să consemnăm această apariţie, cu atît mai mult cu cît e vorba de o instituţie şcolară (director Mihai Litinschi) pentru ai cărei dascăli nu a fost deloc uşor să alcătuiască o adevărată Carte.

• Şezătoare literar-muzicală

În comuna Pătrăuţi, în cadrul unei săptămîni a culturii si educaţiei socialiste, poeţii Ion Beldeanu, Marcel Mureşeanu, prozatorul Alexei Rudeanu, actorul Orodel Olaru si interpretul şi compozitorul Sever Dumitrache, au susţinut o atractivă şezătoare literar-muzicală, cuprinzînd versuri originale, recitări din autori ai literaturii noastre contemporane şi clasice, consideraţii asupra spaţiului literar bucovinean, precum şi cîntece pe versurile unor autori suceveni

• Expoziţie

În holul Teatrului din Suceava plasticianul timişorean Ovidiu Grivu expune un extrem de interesant grupaj de grafică. Pornind de la ideea de-a pune faţă în faţă cele două „cetăţi", autorul semnează imagini elocvente ale „timpului" trecător — netrecător, ale oamenilor şi locurilor faţă în faţă cu care distanţa devine cel mai puternic liant.

D. N.

23 August — hotar de eră nouă

(urmare din pag. I)

nitul naţional va fi, în acest an, de 40 de ori mai mare decît în 1945 — din care o creştere de 33 ori s-a realizat după Congresul al IX-lea. S-a generalizat învăţămîntul de 10 ani, iar în 1990 va fi generalizat învăţămîntul de 12 ani.

În cursul lunii martie, a acestui an, ţara noastră a înregistrat un succes istoric — rambursarea în întregime a datoriei externe. Pentru prima dată în îndelungata sa istorie, România nu mai plăteşte tribut nimănui, devenind cu adevărat independentă economic şi politic.

Toate acestea ilustrează pregnant forţa transformatoare a socialismului, capacitatea lui de a soluţiona într-un mod superior problemele dezvoltării. „Trebuie — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu — să subliniem cu întreaga forţă că numai şi numai socialismul asigură popoarelor condiţii pentru lichidarea înapoierii, sărăciei, pentru adevărata independenţă economico-socială, pentru bunăstare şi fericire, pentru o pace trainică, pentru colaborare între toate popoarele lumii".

După cum se cunoaşte, Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c. a adoptat hotărîrea ca în perioada 20—25 noiembrie 1989 să aibă loc Congresul al XIV-lea al P.C.R. care se va înscrie în istorie drept congresul marilor victorii socialiste, al triumfului principiilor socialismului ştiinţific în transformarea revoluţionară a societăţii româneşti, al adevăratei suveranităţi şi al independenţei depline, economice şi politice, a României, deschizînd minunate perspective spre înaltele culmi ale societăţii fără clase, spre culmile comunismului. În acest scop, Programul-Directivă şi Tezele pentru Congresul al XIV-lea al P.C.R. stabilesc orientările de bază privind dezvoltarea patriei noastre în noua etapă, pînă în anii 2000—2010.

Un profund ecou are în rîndurile comuniştilor, ale întregului popor Hotărîrea adoptată în unanimitate de Plenara Comitetului Central cu privire la realegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în funcţia de secretar general al Partidului Comunist Român. Aceasta constituie chezăşia unităţii de nezdruncinat a naţiunii noastre socialiste, a întregului partid şi popor, este garanţia înfăptuirii neabătute a luminoaselor prevederi ale Programului partidului, a programelor de dezvoltare multilaterală a patriei, a bunăstării şi fericirii poporului.

De la înălţimea la care s-a ajuns, întregul popor priveşte tot ce s-a realizat cu îndreptăţită mîndrie şi cu hotărîrea fermă de a acţiona pentru perfecţionarea continuă a întregii activităţi, pentru îndeplinirea cu succes a obiectivelor strategice ce vor fi adoptate de cel de-al XIV-lea Congres al P.C.R., în vederea făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi a înaintării României spre comunism.

Drumuri în Ţara de Sus

(urmare din pag. I)

mai s-a aplicat criblură, să zicem, şi nu te preocupă decît gîndul de a depăşi cît mai repede sectorul în cauză, fără să realizezi că piatra aceea măruntă are menirea de a regenera asfaltul şi de a-i conferi o rigurozitate benefică aderenţei cauciucurilor. Nu trebuie uitate apoi podurile, ştiut fiind că zona de nord a Sucevei e traversată de patru cursuri de apă (Bistriţa, Moldova, Siret, Suceava) şi de numeroşii lor afluenţi. O cifră doar : podurile şi podeţele ce asigură fluenţa circulaţiei însumează o suprafaţă de 24 109 metri liniari. O suprafaţă suspendată prevăzută cu parapeţi, cu piloni, cu alte elemente constructive ce necesită noi intervenţii. Şi ele cad în sarcina aceluiaşi colectiv. Şi pentru ce toate acestea, dacă nu pentru siguranţa şi normalitatea circulaţiei, pentru ca fiecare vehicul şi autovehiculul să ajungă acolo unde are de ajuns. Şi tot în grija aceloraşi oameni se află deopotrivă protecţia semnalizării rutiere, ca şi estetica arterelor asfaltate (arborii şi pomii plantaţi de-a lungul aliniamentelor certifică aceasta). Vorbeam de o nouă mentalitate care tinde să cîştige tot mai mult teren în rîndul drumarilor pe care-i coordonează Radu Pricop. E suficient să adăugăm că în anii din urmă oamenii săi au pus în operă cîteva obiective deosebite : autostrada de intrare în Gura Humorului, consolidările de versanţi de pe strada Sucevei din Fălticeni sau amenajarea pîrîului Topliţa din Rădăuţi. Obiective care relevă capacitatea constructivă a acestora. Dar preocuparea esenţială rămîne aceea de fiecare zi. Şi ei îşi cunosc datoria, datoriile. Există însă o ambiţie frumoasă de a depăşi posibilităţile existente, de a modifica şi înnoi dotările costisitoare sau slab productive, de a extinde experienţele eficiente. Ceea ce nu-i deloc puţin.

Liviu SUHAR : „Sărbătoare"

REALIZATORI : Ion BELDEANU, George DAMIAN, Viorel DÂRJA, Ion CARP FLUERICI, Mihail IORDACHE, Gh. LUPU, Marcel MUREŞEANU, Ion PARANICI, Victor RUSU, Mircea TINESCU, Alexandru TOMA
Secretariat : Eugen DIMITRIU
Tehnoredactare : Valentin MILICI

COMITETUL JUDEŢEAN DE CULTURĂ ŞI EDUCAŢIE SOCIALISTĂ SUCEAVA
str. Mihai Viteazul nr. 48